

Omogočanje digitalno podprtega »učenja z delom« v poklicnem izobraževanju z izboljšanjem procesov »učenja kot postajanja«

Recenzija monografije: Chan, S. (2021). Digitally Enabling »Learning by Doing« in Vocational Education. Enhancing »Learning as Becoming« Processes. Singapore: Springer Singapore.

Poklicno in strokovno izobraževanje najbolje opišemo kot prvi korak k izbiri poklicne poti. Je izobraževanje, ki dijakom posreduje znanje, spretnosti in poklicne zmožnosti za opravljanje poklica in za nadaljnje izobraževanje. Spodbuja vseživljenjsko učenje, načrtovanje in vodenje kariere, v ospredje razmisleka postavlja tudi izobraževanje za trajnostni razvoj, podjetnost, inovativnost in ustvarjalnost (MVI 2023). Pomemben poudarek je na prilagajanju izobraževanja gospodarskim, tehnološkim in družbenim spremembam, ki jih v današnjem času močno zaznamujejo globalizacija, individualizacija, avtomatizacija, robotizacija in digitalizacija proizvodnih procesov ter prehod v zeleno gospodarstvo.

Učenje z delom je ključni element v kontekstu poklicnega in strokovnega izobraževanja, saj omogoča aktivno vključevanje, pridobivanje praktičnih izkušenj, družbeno interakcijo, refleksijo ter eksperimentiranje. Ob raziskovanju okolice, aktivni participaciji v smiselnih dejavnostih, sodelovanju z drugimi ter refleksiji lastnih izkušenj se posamezniki usmerjajo k oblikovanju znanja in razvoju praktičnih spretnosti. Skozi ta proces se omogoča globlje razumevanje konceptov, spodbuja kritično mišljenje in kultivira kontinuirano učenje skozi vse življenje (povzeto po Medveš 2013 in Makovec 2020).

Avtorica recenzirane monografije »Digitally Enabling »Learning by Doing« in Vocational Education« Selene Chan se med drugim osredotoča na izvajanje projektov za izboljševanje učenja z uporabo tehnologije v različnih poklicnih izobraževalnih disciplinah. Monografija je bila napisana v posebnem času – po odpravi popolnega zaprtja države zaradi epidemije covida-19. Obravnava prilaganje pouka v času, ko so se šole zaprle in se je pouk preselil v virtualno okolje. V knjigi je še posebej poudarjen prenos poučevanja pri praktičnem pouku v digitalno okolje in je zato dragocen prispevek k razumevanju možnosti uporabe tehnologije za izboljšanje poklicnega izobraževanja.

Knjiga se ne ukvarja le s problematiko učenja z delom, pri tem je v ospredju praktični pouk, ki se izvaja na daljavo, temveč opredeljuje koncept širše. Predstavljeni so izsledki različnih raziskav, izkušnje praktičnega poučevanja in učenja (ang. practise based learning) v digitalnem okolju, prakse, ki omogočajo boljše in učinkovitejše izvajanje izobraževalnega procesa na daljavo, daje tudi predloge za razvoj področja v prihodnosti. Predstavljene so denimo študije primerov uporabe digitalne tehnologije v različnih poklicnih sektorjih ter njihov pozitiven vpliv na procese »učenja kot postajanja« (ang. learning as becoming), ki je definirano kot učenje za uresničitev specifične oblike poklicne identitete (pomaga razumeti,

kako se poklicna identiteta uresničuje skozi učenje, kako se naučiti delati, čutiti, razmišljati in biti).

Eno od močnih področij knjige je prikaz praktičnih pristopov, s katerimi je mogoče izvajati pouk. Vsebina je lahko koristna tako za izobraževalce, ki si prizadevajo izboljšati svoj način poučevanja, saj spodbuja h kritičnemu razmišljanju o lastnem delu in ponuja prostor za razmislek o uvajanju novosti v lastno prakso poučevanja. Na drugi strani je vsebina lahko koristna tudi za oblikovalce izobraževalnih politik, ki želijo spodbujati inovacije na področju poklicnega izobraževanja.

Knjiga podrobno opisuje vrste pedagoških pristopov, vključno s problemsko zasnovanim učenjem (ang. problem based learning), ki omogoča pridobivanje potrebnih kompetenc in sposobnosti. Predstavlja tudi spletna okolja in orodja za tehnološko izboljšano učenje (ang. technology-enhanced learning, TEL), ki podpirajo »izobraževanje 4.0«, ter niz sodobnih raziskav o integraciji tehnološko izboljšanega učenja s primeri, kako zagotoviti priložnosti za »učenje z delom« pri izobraževanju na daljavo. Avtorica se osredotoča tudi na pomen ustvarjanja učnih okolij, ki spodbujajo interaktivnost, sodelovanje in aktivno udeležbo dijakov. Daje smernice za oblikovanje digitalnih orodij in platform, ki podpirajo individualizirano učenje ter omogočajo dijakom, da prevzemajo odgovornost za svoj izobraževalni napredek.

Pomembna vrednost recenzirane monografije se kaže na (vsaj) treh ravneh.

Monografija predstavlja načela in pristope, ki temeljijo na nedavnih raziskavah vajeništva, učenja poklicev in uporabe tehnologije za izboljšanje pridobivanja poklicne izobrazbe. To omogoča bralcem, da se seznani z najnovejšimi spoznanji in praksami na tem področju, ki posredno prispevajo k posodobitvi in izboljšanju izobraževalnih procesov.

Monografija zagotavlja sodoben pogled na sicer teoretično pomanjkljivo obdelane in še neraziskane vidike učenja. S poglobljeno analizo in celostnim pregledom literature so obravnavane teme, ki so bile doslej morda deležne manj pozornosti. S tem prispeva k širjenju znanja na področju učenja in omogoča boljše razumevanje teh vidikov za različne deležnike.

Tretjič, monografija zapolnjuje vrzel v poklicnem izobraževanju in usposabljanju z zagotavljanjem podpore v prakso usmerjenemu učenju na daljavo. S poudarkom na praktičnih vidikih uporabe tehnologije prispeva k razvoju novih metodologij in pristopov za učinkovito izvajanje pouka. Zdi se, da je to še posebej pomembno, saj se vse več izobraževalnih procesov seli na splet in zahteva prilagodljivost in dostopnost izobraževanja ter uvajanje kombiniranih oblik učenja (ang. blended learning).

Monografija *Digitally Enabling »Learning by Doing« in Vocational Education: Enhancing »Learning as Becoming« Processes* je pomembno delo, ki prispeva k razpravi in razmišljanju o posodabljanju učnih metod v poklicnem izobraževanju in je lahko aktualna tudi za slovenski prostor.

Literatura in viri

- Chan, S. (2021). *Digitally enabling »Learning by Doing« in vocational education. Enhancing »learning as becoming« processes*. Del zbirke: SpringerBriefs na področju izobraževanja (BRIEFSEDUCAT). Springer Singapore.
- Colley, H., James, D., Diment, K. in Tedder, M. (2003). Learning as becoming in vocational education and training: class, gender and the role of vocational habitus. *Journal of Vocational Education and Training*, 55, št. 4, str. 471–498.
- Makovec, D. (2020). Spremljanje na delovnem mestu kot učna izkušnja. *Journal of Elementary Education*, 13, posebna številka, pp. 25–50.
- Medveš, Z. (2013). Poklicno izobraževanje je pred desetletjem skrenilo na slepi tir. *Sodobna pedagogika*, 64, št. 1, str. 10–31.
- Srednješolsko izobraževanje*. (2023). Ljubljana: Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje. Dostopno na: <https://www.gov.si/podrocja/izobrazevanje-znanost-in-sport/srednjesolsko-izobrazevanje/> (pridobljeno 30. 5. 2023).